

Nijholt, Nijeholt, à Nijeholt of Lyclama à Nijeholt?

Mijn grootmoeder (beppe in het Fries) was Reinskje à Nijeholt. Onze buurman in Joure was Pier Nijholt. In de Friese geschiedenis komt vaak de naam Lyclama à Nijeholt voor. Vaak werd gevraagd of er een link was tussen deze achternamen. Omdat ik me al lang met stamboomonderzoek bezig hou heb ik nu eens geprobeerd deze vraag te beantwoorden.

Tot dusver heb ik geen link gevonden tussen de oude adellijke familie "Lyclama à Nijeholt" en de andere bovengenoemde achternamen. Ook bij de naamsaanneming in 1811 heb ik niemand gevonden die zich Nijholt, Nijeholt of à Nijeholt noemt. Wél trof ik bij de memorie van successie van Fogeltje Meintes (overleden op 19 juli 1818) de opmerking aan dat de nakomelingen van Fogeltje Meintes en haar reeds voor 1811 overleden echtgenoot Harmen Freerks, de achternaam "Bonthuis" hadden aangenomen, maar dat één van de kinderen, genaamd Lykele, zich Lykele Harmens **Nijholt** noemt. Misschien werkte hij destijds wel voor de adellijke familie Lyclama à Nijeholt, wie weet! Hij was destijds arbeider.

Lykele Harmens Nijholt krijgt 2 dochters en 7 zonen. Deze zonen hebben allemaal de achternaam "Nijholt". Echter in de huwelijksakten van de zonen wordt er door betreffende ambtenaren van de burgerlijke stand losjes omgegaan met de achternaam van de bruidegommen en ontstaat ook de naam Nijeholt. Al vrij snel na de eerste decennia van de 19e eeuw werd er van de trouwlustigen gevraagd om geboortebewijzen aan te leveren, van waaruit de trouwambtenaar de geboortegegevens kon overnemen, al gebeurde dat niet direct in elke gemeente. Blijkbaar dus ook niet in de gemeenten Doniawerstal en Utingeradeel.

De op één na jongste zoon van Lykle Harmens, Wybe Lykles, trouwt op 11 mei 1843 met Reinskje Buddes Koopmans in de gemeente Utingeradeel dus gewoon met de achternaam "Nijholt". Twee jaren later echter, in 1845, overlijdt Wybe Lykles in Bolsward. In deze akte gaat de ambtenaar wel hééél losjes met de naam van Wybe Lykles om, want daar verandert de naam van Wybe Lykles in "Wiebe Lykles à Nijholt". Vermoedelijk kende betreffende ambtenaar de adellijke familie en raakte hij daardoor in de war met de achternaam van de bruidegom. In de huwelijksakte van 1843, waarbij Wybe Lykles met Reinskje Buddes Koopmans trouwde was de achternaam van Wybe Lykles dus nog gewoon "Nijholt". Wybe en Reinskje zijn maar 2 jaren getrouwd geweest, omdat Wybe in 1845 overleed in Bolsward. In de tussentijd werd zoon Bonne geboren.

1845 Overlijdensakte Wiebe Lykles à Nijholt

De 1e keer dat de achternaam à Nijholt verschijnt. Hier dus nog zonder de e! Het gezin woonde toen blijkbaar in Bolsward. Bij de aangifte van het overlijden van Wiebe Lykles in 1845 schreef de ambtenaar van de gemeente Bolsward de achternaam als "à Nijholt".

Er zijn dus bij de aangifte van het overlijden van Wiebe Lykles fouten gemaakt in de akte. Omstreeks 1800 woonden er veel nazaten van de in Friesland beroemde familie Lycklema à Nijeholt, o.a. in Bolsward, Franeker, Heerenveen en Joure. De familie kwam oorspronkelijk uit Nijeholtpade. Hector Lycklema à Nijeholt (geb. Franeker in 1736- ovl. Bolsward 1772) was advocaat in Bolsward. Hij was getrouwd met Rinske Feersma. Ze kregen 5 kinderen, allen ingeschreven te Bolsward. Zonen Willem en Tjepke werden apotheker in Bolsward. Zoon Durk werd geneesheer in Enkhuizen. Wiebe Lykles Nijholt overleed in Bolsward. Blijkbaar is de ambtenaar van de burgerlijke stand van Bolsward destijds wat gemakzuchtig te werk gegaan en heeft van de voornamen Wiebe Lykles en de achternaam Nijholt deze genoteerd in het bevolkingsregister als zijnde de voornaam Wybe en de achternaam Lykles à Nijeholt omdat deze achternaam voor hem bekend was.

Later, in 1871, in de trouwakte van zoon Bonne Lykles met Sjuwke Bosma werd onder ede van moeder Reinskje Koopmans en Bonne een correctie toegepast zodat de achternaam officieel werd aangepast naar "à Nijeholt" (dus met e !) en de voornaam van "Rinske" werd gewijzigd in "Reinskje". Ook de voornaam van "Wiebe" in de overlijdensakte werd weer officieel teruggedraaid naar "Wybe".

Hier onder volgt de tekst die toegevoegd werd aan de huwelijksakte van Bruno à Nijeholt met Sjuwke Bosma:

Bijchrift trouwakte van Bruno à Nijeholt en Sjuwke Bosma op 21 mei 1871

En hebbende de comparanten van den bruidegom en die der bruid, gemerkt A en B, de overlijdensacten van den vader des bruidegoms en die der bruid, gemerkt C en D, het bewijs van voldoening aan de nationale militie door de bruidegom, gemerkt E, de bewijzen dat de huwelijksafkondigingen in deze gemeente en in de gemeente Utingeradeel zonder stuiting hebben plaats gehad, gemerkt F en G.

Hebbende de bruidegom en zijne moeder onder eede, op heden afgelegd voor mij Ambtenaar van den Burgerlijke Stand, verklaard dat de naam en voornaam van de vader des bruidegoms in de acte van overlijden, letter C, naar de uitspraak daarin zijn gespeld "Wiebe Lykles à Nijholt" in plaats van Wybe Lykles à Nijeholt, doch dat daarmede dezelfde persoon is aangeduid, zoomede dat de moeder des bruidegoms kennelijk naar den klank in de uitspraak in de akte van overlijden, letter C, is genoemd "Reinske Buddes Koopmans" in plaats van "Reinskje Buddes Koopmans".

Bronvermelding

Huwelijksregister 1871, archiefnummer 30-16, Burgerlijke Stand Haskerland - Tresoar, inventarisnummer 2015, aktenummer 0018

Gemeente: Haskerland

Periode: 1871

Dit, aldus mijn bevindingen. De reden waarom de achternaam uiteindelijk is veranderd naar "à Nijeholt" is een gevolg van een destijds nog niet goed werkende burgerlijke stand. Naar mijn mening hebben Reinskje Buddes Koopmans en Bonne Lykles een leuke doch onterechte draai gegeven aan hun de achternaam en indien destijds het bevolkingsregister van de gemeente goed had gewerkt, had de achternaam van de familie "à Nijeholt" gewoon "Nijholt" moeten zijn.

Blijft echter de vraag waarom Wybe Lykles in 1811 de achternaam Nijholt aannam terwijl de ouders en de rest van het gezin zich met de achternaam Bonthuis lieten inschrijven. Een mogelijkheid is dat hij een buitenechtelijk kind was en dat dit bekend was bij Wybe en zijn familie.

Mocht blijken dat het verhaal tóch anders in elkaar zit, dan mag men mij dit melden en sta ik daar open voor. In dat geval zou ik daar ook graag de bewijzen voor willen zien om zodoende dit verhaal in het juiste perspectief te zetten.

Met vriendelijke groet,

Jouke Hooghiemstra